

1

Standpunt

Taalbeleid

Rapporteur & Co-rapporteur	Frédéric Piccavet
Datum goedkeuring bureau	30 maart 2017
Datum goedkeuring av	20 april 2017
Contactpersoon	Liesbeth Maene (onderwijs@vvs.ac)
Probleemstelling, oplossing en korte inhoud.	Zie kader hieronder.

2

VVS erkent de meerwaarde van meertaligheid en pleit dan ook voor meer aandacht voor taalonderricht in het hoger onderwijs. Studenten moeten de internationale vakterminologie onder de knie krijgen en anderstalige vakliteratuur kunnen volgen. Het aanbieden van anderstalige cursussen kan de talenkennis van studenten vergroten. Toch zijn er ook gevaren aan het aanbieden van anderstalig onderwijs, zoals het verhogen van de drempel tot het hoger onderwijs en het verlagen van de leeropbrengst.

Daarom pleit VVS voor een evenwichtig taalbeleid dat de noden van de studenten centraal stelt. Het taalbeleid moet enerzijds de kwaliteit van het onderwijs verhogen en anderzijds de democratisering dienen. Er moet gezocht worden naar een gezond evenwicht tussen het Nederlands als wetenschappelijke taal en de internationaal gangbare taal of talen van het vakgebied. Een goed taalbeleid balanceert tussen academisch taalgebruik, vakjargon (zowel in het Nederlands als de andere talen), stimuleert de mobiliteit, heeft oog voor taaldiversiteit en biedt studenten een echte keuzemogelijkheid.

VVS wil:

- Meer aandacht voor taalonderricht in hoger onderwijs
- Evenwicht tussen Nederlands en andere talen
- Focus niet uitsluitend op Engels
- Kwalitatief en democratisch onderwijs door taal versterken
- Stimulering internationale mobiliteit
- Keuzemogelijkheid voor studenten

3

4	Inhoud	
5	1. Inleiding	2
6	2. Pijlers	2
7	3. Naar een soepelere taalregeling	2
8	3.1 Bacheloropleidingen	2
9	3.2 Masteropleidingen	3
10	4. Kwaliteit taalniveau onderwijzend personeel	3
11	5. Studiebegeleiding voor andere talen en academisch Nederlands	5
12	6. Focus niet enkel op Engels	5
13	7. Ongewenste effecten	6
14	8. Internationale mobiliteit	7
15		

16 **1. INLEIDING**

17 In dit standpunt bespreken we eerst de uitgangspunten van VVS bij taalbeleid.
18 Vervolgens stellen we enkele maatregelen voor om naar een soepelere taalregeling
19 te gaan. We bespreken hierna het verwachte taalniveau van het onderwijzend
20 personeel, studiebegeleiding en het evenwicht tussen de verschillende talen. Tot slot
21 komen de ongewenste effecten van het huidige beleid aan bod en benadrukken we
22 het belang van internationale mobiliteit.

23 **2. PIJLERS**

24 De uitgangspunten van het VVS-standpunt rond taalbeleid zijn viervoudig. Ten eerste
25 pleiten we ervoor dat een afgestudeerde zich actief en passief, zowel schriftelijk,
26 mondeling als multimediaal vlot kan uitdrukken in de internationaal gangbare talen van
27 het vakgebied. Ten tweede vraagt VVS dat docenten die de vreemde taal waarin ze
28 lesgeven, voldoende beheersen. Ten derde wordt het belang van het Nederlands als
29 wetenschappelijke taal best benadrukt in het licht van het verminderd gebruik ervan.
30 Ten slotte moet er aandacht zijn voor taalgebruik in een internationale context.

31 **3. NAAR EEN SOEPELERE TAALREGELING**

32 **3.1 BACHELOROPLEIDINGEN**

33 VVS ziet dat er nog een belangrijke weg af te leggen is op vlak van taalregeling.
34 Vandaag wordt een bacheloropleiding als "Nederlandstalig" gecategoriseerd als minder
35 dan 18,33% van alle opleidingsonderdelen in het modeltraject aangeboden worden in
36 een andere taal dan het Nederlands. Dit is volgens ons een te laag percentage. Meer
37 vakken zouden in een andere taal dan het Nederlands aangeboden moeten worden.
38 **VVS pleit er daarom voor dat een opleiding als Nederlandstalig**
39 **gecategoriseerd blijft zolang minder dan 33% van alle opleidingsonderdelen**
40 **in een andere taal dan het Nederlands aangeboden worden.**

41 VVS staat wel achter het behoud van een maximumgrens (33%) om het belang van het
42 Nederlands als wetenschappelijk taal te onderschrijven en elke student de keuze te
43 geven tussen Nederlands en andere talen. Er moet met andere woorden **voldoende**
44 **keuze aan Nederlandstalige vakken blijven bestaan voor studenten die deze**
45 **wel in het Nederlands wensen te volgen.** Daarnaast wil VVS echter dat de
46 autonomie van de instellingen gerespecteerd wordt, wanneer het bv. gaat over
47 organiseren van een equivalent.

48 Volgens cijfers van 2016 stond de teller van het percentage anderstalige
49 bacheloropleiding in 2015-2016 bedroevend laag; op slechts op 1,85%. Volgens VVS
50 geeft dit aan dat er nog veel groeiruimte bestaat binnen ons onderwijs om andere talen
51 buiten het Nederlands aan te bieden. Een hervorming kan focussen op vereenvoudiging
52 met aandacht voor het evenwicht tussen internationalisering en het belang van het
53 Nederlands als wetenschappelijke taal¹.

54 3.2 MASTEROPLEIDINGEN

55 Een masteropleiding wordt als "Nederlandstalig" gecategoriseerd als minder dan 50%
56 van alle opleidingsonderdelen die aangeboden worden in het modeltraject van die
57 opleiding (in studiepunten), in een andere onderwijstaal dan het Nederlands
58 aangeboden worden. Maximaal 35% van alle masteropleidingen in Vlaanderen mogen
59 anderstalig zijn.

60 **VVS is tevreden met een bovengrens van 50% anderstalige**
61 **opleidingsonderdelen.** De masterproef mag echter geen deel uitmaken van die 50%.
62 De taal hiervan is namelijk een keuze van de student zelf, die niet beperkt hoeft te
63 worden. **VVS pleit om tegemoet te komen aan een aantal zeer specifieke**
64 **opleidingen waarin zowel de vakliteratuur als expert-docenten niet**
65 **Nederlandstalig is.** Er moet vanzelfsprekend wel gewaakt blijven worden over een
66 evenwichtige verhouding tussen Nederlandstalige en anderstalige afstudeeropties. De
67 student die in het Nederlands wil afstuderen moet voldoende keuzemogelijkheden
68 behouden. Volgens cijfers die minister Crevits in 2016 op een schriftelijke vraag
69 bezorgde, stond de teller van het percentage anderstalige masteropleidingen in 2015-
70 2016 op 21,59%.

71 VVS staat ook achter de mogelijkheid om in een aantal gevallen opleidingen enkel in
72 een andere taal aan te bieden. Het dient daarbij expliciet te gaan om internationaal
73 georiënteerde opleidingen, en mag niet veralgemeend worden. Het is aan de
74 erkenningscommissie om die voorwaarden te controleren en aan de autonomie van de
75 instellingen om deze keuzes hierop te maken.

76 4. KWALITEIT TAALNIVEAU ONDERWIJZEND PERSONEEL

77 Een sluipend gevaar bij het aanbieden van meer anderstalige vakken is een
78 kwaliteitsdaling. Voor sommige docenten is het niet vanzelfsprekend om te doceren in
79 een andere taal dan het Nederlands. Ze beschikken vaak niet over de juiste talenkennis
80 om de leerstof op een correcte manier over te brengen. Bovendien kunnen ze zich in
81 een andere taal minder helder en nauwkeurig verwoorden en verliezen ze aan

¹ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1221309>

82 expressiviteit. Ze hebben meer voorbereidingstijd nodig en kunnen minder goed ingaan
83 op onvoorbereide aspecten. De voorbeeldfunctie die een docent heeft, dreigt hierdoor
84 verloren te gaan.

85 Indien de docent de taal niet voldoende beheerst, worden lessen onbegrijpelijk en
86 kunnen de voordelen van meertaligheid niet langer worden gegarandeerd. Daarom
87 moeten alle docenten die in een andere taal lesgeven, bewijzen dat ze hiertoe in staat
88 zijn. Dat bewijs wordt geleverd door het behalen van een ERK C1-niveau in die taal
89 (Codex Hoger Onderwijs. Artikel II.270-272).

90 **VVS vraagt dat docenten een certificaat behalen van de vreemde taal waarin**
91 **zij lesgeven. De kennis van de vreemde taal moet op regelmatige tijdstippen**
92 **geëvalueerd en hernieuwd worden, minstens om de 5 jaar.**

93 Alleen dan kan de kwaliteit van de lessen gegarandeerd worden. Er mag zich in geen
94 enkel geval een kwaliteitsdaling van het onderwijs voordoen. Daarnaast vindt VVS dat
95 docenten die werkstukken in een andere taal beoordelen op het taalgebruik, ook hun
96 talenkennis bewezen moeten hebben. Het kan niet dat een student punten krijgt op zijn
97 taalgebruik in een masterproef van een docent die zelf de taal niet voldoende beheerst.

98 VVS vraagt, net als de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), verdere duidelijkheid omtrent
99 de implementatie van het integratiedecreet². Docenten moeten weten welke gevolgen
100 er vasthangen aan het niet slagen voor een taaltest. Aan de andere kant mag het
101 decreet geen dode letter blijven door de tests wel uit te voeren, maar er voor de rest
102 geen gevolg aan te geven. VVS is samen met de VLOR voorstander van een
103 remediëringstraject, waarbij gebuisde docenten wel nog verder mogen lesgeven maar
104 tegelijk ook verplicht een traject moeten volgen om hun taalniveau op te krikken.

105 **VVS pleit ervoor dat de testen voor docenten over heel Vlaanderen dezelfde**
106 **zijn.** Iedere instelling moet aan dezelfde standaarden voldoen. Hiervoor kunnen
107 bestaande tests zoals TOEFL gebruikt worden. Er zou per wetenschappelijke discipline
108 of vakgebied een gestandaardiseerde test kunnen opgesteld worden om kennis van het
109 vakjargon in een vreemde taal te testen.

110 Er moet een oplossing gezocht worden voor de taaldiploma's die per definitie
111 Nederlandstalige opleidingen zijn. Professoren die bijvoorbeeld een diploma in de taal-
112 en letterkunde behaalden, mogen op dit moment wel in de taalopleidingen in de
113 gestudeerde taal lesgeven, maar mogen niet in een andere opleiding in dezelfde taal
114 les-geven. Een professor met een diploma in de taal- en letterkunde Germaanse talen
115 mag bijvoorbeeld wel een vak Engelse literatuur geven in die opleiding, maar mag geen
116 Engelstalig vak geven in bijvoorbeeld de opleiding geschiedenis (indien ze het C1-niveau
117 niet halen in deze taal). Dergelijke bizarre situaties moeten in de toekomst vermeden
118 worden.

119 **Wat anderstalige professoren betreft, gaat VVS akkoord met het advies van de**
120 **VLOR³.**

121 Op dit moment moeten anderstalige professoren een B2-niveau voor Nederlands halen
122 om benoemd te worden, ook al bestaat hun onderwijsopdracht enkel uit anderstalige
123 vakken (waarvoor ze ook een C1-attest moeten halen in de onderwijstaal). Dit is een

² <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1415-003.pdf>

³ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1415-003.pdf>

124 belangrijke rem op de internationalisering van onze kennismaatschappij en kan de
125 keuze van internationale (top)professoren voor Vlaanderen negatief beïnvloeden.

126 5. STUDIEBEGELEIDING VOOR ANDERE TALEN EN ACADEMISCH NEDERLANDS

127 Bij de taalregeling in Vlaanderen moet steeds de noodzakelijke aandacht besteed
128 worden aan de democratisering van het hoger onderwijs. Eerst en vooral mag het
129 aanbod van anderstalig onderwijs voor studiekeziers geen extra drempel vormen. Niet
130 alle studenten hebben een even grote talenkennis. Een anderstalige onderwijstaal kan
131 de drempel tot deelname aan het hoger onderwijs verhogen of de *drop-out* verhogen
132 bij studenten die niet zo vlot studeren in een andere taal. Studenten uit kansengroepen
133 vallen hierdoor makkelijk uit de boot. Zeker voor studenten die niet het Nederlands als
134 moedertaal hebben, kan een andere onderwijstaal voor een extra grote
135 moeilijkheidsgraad zorgen. Voor hen kan het Engels of een andere vaktaal hun derde,
136 vierde of zelfs vijfde taal zijn. Een gecoördineerd beleid over alle opleidingsniveaus heen
137 is nodig.

138 **VVS wil dat de instellingen blijven inzetten op extra studiebegeleiding over, en**
139 **de organisatie van keuzevakken in de taal die het meest gangbaar is in het**
140 **vakgebied.**

141 Er mag niet uit het oog verloren worden dat studenten bij de aanvang van hun
142 studieloopbaan in het hoger onderwijs hun kennis van het Nederlands nog niet
143 vervolledigd hebben. Integendeel, de kennis en vaardigheden van de Nederlandse taal
144 maken een nieuw groeiproces door, zeker wat academisch Nederlands betreft. Ook het
145 Nederlands als onderwijstaal heeft dus grote voordelen voor de arbeidsmarkt. Voor
146 studenten kan het moeilijker zijn om de leerstof even diepgaand te doorgronden als die
147 in een andere taal wordt aangeleerd. Dit verlies aan leeropbrengst kan leiden tot een
148 afname in studieresultaten of tot een toename van de tijd die studenten aan zelfstudie
149 moeten besteden om het niveau van hun studieresultaten te handhaven. Zo zal de
150 studiedruk, die momenteel in Vlaanderen al erg hoog ligt, nog toenemen.

151 **VVS wil dan ook dat er blijvend ingezet wordt op het aanleren van academisch**
152 **Nederlands.**

153 Ten slotte moet een afgestudeerde zich zowel in het Nederlands als in de taal of talen
154 van zijn vakgebied adequaat en professioneel kunnen uitdrukken.

155 6. FOCUS NIET ENKEL OP ENGELS

156 VVS erkent dat talenkennis een meerwaarde is en vindt dan ook dat er in de curricula
157 voldoende aandacht moet gaan naar het aanleren van vreemde talen. Het is essentieel
158 dat studenten de vakterminologie in meerdere talen onder de knie krijgen. Zo kunnen
159 ze ook de vakliteratuur in andere talen opvolgen.

160 **De vakterminologie en vakliteratuur is in heel wat vakgebieden Engelstalig,**
161 **vooral in de exacte wetenschappen. Dit geldt echter niet voor elk vakgebied,**
162 **VVS vraagt de instellingen dan ook niet enkel op het Engels te focussen.**

163 Ook op de arbeidsmarkt is talenkennis een troef. Bij de groeiende mobiliteit op de

164 arbeidsmarkt vergroot kennis van vreemde talen je tewerkstellingskansen gevoelig. De
165 opgebouwde taalvaardigheid uit het middelbaar onderwijs gaat grotendeels verloren
166 tijdens de hoger onderwijsstudies. Om die verarming tegen te gaan en studenten aldus
167 beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt is meertaligheid noodzakelijk. Dit kadert ook
168 in de Lissabonstrategie van de Europese Commissie en de hieropvolgende mededeling
169 'Een andere kijk op onderwijs' uit 2012⁴, waarbij de ministers stelden dat iedere leerling
170 bij het afstuderen minstens twee vreemde talen zou moeten kennen. Bovendien kan
171 een betere talenkennis de interculturaliteit, openheid en algemene ontwikkeling van
172 studenten vergroten. Er dient meer aandacht te worden besteed aan de taal of talen
173 die voor het vakgebied van belang zijn. Dit kan voor elke opleiding verschillen en hoewel
174 VVS niet wil pleiten voor minder Engels in opleidingen, vraagt het wel om een
175 diversificatie van de talen in onze hogere onderwijsopleidingen.

176 VVS zoekt hierbij het evenwicht tussen de kwaliteit van ons hoger onderwijs en de
177 toenemende internationalisering ervan.

178 7. ONGEWENSTE EFFECTEN

179 VVS waarschuwde eerder al voor enkele mogelijke ongewenste effecten van de
180 hervorming van de taalregeling uit 2012 en wilt nu graag enkele van deze punten
181 benadrukken.

182 Ten eerste heeft VVS weet van verschillende situaties waarin de opgelegde percentages
183 voor kunstmatige ingrepen hebben gezorgd om aan de regelgeving te voldoen. Zo
184 worden sommige studenten gevraagd de opleiding in een andere taal te volgen dan de
185 taal waarvoor ze zich oorspronkelijk ingeschreven hadden. Of worden studenten
186 ingeschreven voor een vak in een bepaalde taal, terwijl ze het vak eigenlijk in een
187 andere taal volgen in de praktijk⁵. De opgelegde percentages zorgen er zo voor dat de
188 keuzevrijheid van studenten voor de Nederlandse variant niet correct bewaard wordt.
189 Bovendien moeten de instellingen middelen inzetten die beter besteed kunnen worden.
190 VVS kan zulke praktijken niet toestaan en vraagt zich dan ook af of er geen andere
191 manier bestaat om de onderwijstaal te regelen.

192 Vandaag kan een opleiding bovendien toch als anderstalige opleiding worden benoemd
193 als blijkt dat meer dan 33 % van het aantal afgestudeerden meer dan 18,33 % of in de
194 master 50% van hun studiepunten verworven hebben in opleidingsonderdelen in een
195 andere taal dan het Nederlands⁶. VVS volgt de vraag van de VLOR om deze regeling af
196 te schaffen.

197 Daarnaast wil VVS een aanpassing van het controlesysteem. VVS stelt voor om de
198 complexe monitoring te vervangen door een degelijke rapportering. We sluiten ons
199 immers aan bij de bezorgdheid over een ongebreidelde verengelsing. **Waar nu het**
200 **jaarverslag over taal een weinig bruikbaar instrument is en vergelijkbaarheid**
201 **mist, zou de overheid een eenvormig format moeten aanbieden, liefst zo veel**
202 **mogelijk geïnformatiseerd.** Naast het jaarverslag zouden instellingen een degelijk
203 taalbeleid moeten opzetten. Dat is nu overigens verplicht in de 'gedragscode taal'. De

⁴ http://ec.europa.eu/education/policy/multilingualism/rethinking-education_nl

⁵ <http://www.veto.be/artikel/universiteiten-omzeilen-vlaamse-taalwetten>

⁶ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022449.html#H1059111>

204 regeringscommissarissen kunnen dan in de instellingen toezien op de kwaliteit en
205 correctheid van de rapportering van taal. Deze rapportering is voor ons een veel beter
206 instrument dan het monitoringsstelsel dat momenteel wordt voorzien.

207 VVS ziet ook dat Nederlandstalige 'spookmasters' worden opgericht om toch aan de
208 voorwaarde van een volledig Nederlandstalig equivalent te voldoen. VVS vindt het
209 belangrijk dat studenten de kans krijgen om in hun moedertaal te studeren, maar het
210 inrichten van opleidingen zonder studenten is voor niemand nuttig. **VVS stelt dan ook**
211 **voor de eis van een volledig Nederlandstalig equivalent te versoepelen naar**
212 **het toelaten van 5% anderstalige vakken in die opleidingen.** Op die manier
213 kunnen deze bizarre neveneffecten vermeden worden.

214 8. INTERNATIONALE MOBILITEIT

215 Vlaanderen ging samen met alle landen die de Bolognaverklaring ondertekenden de
216 doelstelling aan om 20% internationale mobiliteit te halen in elke instelling in
217 Vlaanderen⁷. Bovendien verhoogde minister Crevits de doelstelling voor
218 internationalisering tot 33%⁸. Dat betekent dat als we meer en kwalitatief sterkere
219 mogelijkheden willen bieden aan onze eigen studenten, er ook genoeg mogelijkheden
220 moeten zijn voor inkomende studenten. Zo kunnen internationale afspraken versterkt
221 en kwalitatief ingevuld worden, met uitwisseling in, vanuit en naar Vlaanderen.

222 Volgens de huidige taalregeling kunnen instellingen maximaal 33 studiepunten, ofwel
223 één semester, in een Nederlandstalige bachelor aanbieden voor een internationale
224 uitwisseling. Dat beperkt de mogelijkheden heel erg aangezien elke opleiding in elk land
225 een regeling heeft over wanneer een internationale ervaring kan opgedaan worden.
226 Bovendien kan er zo ook geen flexibiliteit bestaan wat betreft de inhoud in ons aanbod
227 voor de internationale studenten.

228 Een mogelijkheid om het aanbod van Vlaams onderwijs naar internationale studenten
229 te verhogen is het aanbieden van een Engelstalige bachelor. We zien hier dat het lage
230 percentage van 6% nog niet volledig ingevuld wordt door de instellingen en we willen
231 hen sterk aanmoedigen om dat percentage te behalen. In een volgende stap wil VVS
232 ervoor pleiten dit percentage op te trekken.

233 **Om voldoende internationale mobiliteit te kunnen voorzien, pleit VVS dus voor**
234 **de verdere versoepeling van de taalregeling in de bacheloropleidingen. Ook**
235 **hier blijft de voorwaarde van voldoende taalondersteuning gelden.**

⁷ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/brains-on-the-move-actieplan-mobiliteit-2013>

⁸ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/beleidsnota-2014-2019-onderwijs>